

GEÇİCİ İLMÜHABERLERİN HUKUKİ DURUMU

Özgür Çilengiroğlu

Boyut İzmir SMMM LTD. STL, Türkiye, e-mail: ocilengiroglu@boyutdenetim.com.tr

İlmühaber, anonim şirketler tarafından pay (hisse) senedi bastırılincaya kadar geçerli olan ve pay senetlerinin yerini tutmak üzere çıkarılan bir menkul kıymettir. Uygulamada anonim şirketler pay (hisse) senedi yerine ilmühaber bastırmaktadırlar.

İlmühaber çıkarılması, TTK'nın 486. maddesinin ikinci fıkrasında yer almaktadır. Bu fıkrada yer alan *"Pay senedi bastırılincaya kadar ilmühaber çıkarılabilir. İlmühabere kıyas yoluyla nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümler uygulanır."* hükmü ile pay senedi bastırılincaya kadar ilmühaber çıkarılmasına da olanak sağlanmış durumdadır. Ancak, literatürde, *ilmühaberinde sadece hamiline yazılı paylar için çıkarılabileceği, nama yazılı paylar için çıkarılamayacağına ilişkin* farklı görüşler de bulunmaktadır.

Bu görüşün dayanağı şu şekildedir; 6102 sayılı TTK'da ilmühaber çıkarılması eski TTK'nın aksine ayrı bir madde altında ele alınmadığı gibi bir "nama yazılı pay senetlerinin yerini tutmak üzere" veya "hamiline yazılı pay senetleri yerine tanzim olunan" şeklinde bir ayrıma da gidilmemiş, sadece nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla ilmühabere uygulanması öngörülmüştür. Ayrıca, bu hüküm, hamiline yazılı pay senedi çıkarılmasına ilişkin 486'ncı maddenin ikinci fıkrasında yer almış, nama yazılı pay senedi çıkarılmasına ilişkin üçüncü fıkrada ilmühaberden bahsedilmemiştir. TTK'nın 344'üncü maddesi gereği anonim şirketin nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin en az yüzde 25'i tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen 24 ay içinde ödenmesi gerekir. Uygulamada bu azamî süre genelde sonuna kadar kullanılmaktadır. Hal böyle olunca, hamiline yazılı payların bedellerinin tamamının ödenmesi, kuruluşun ve sermaye artırımının tescilinden ancak 24 ay sonra gerçekleşmektedir. 486'ncı madde bu süreye üç ay daha ilave ettiğinden, hamiline yazılı payların senede bağlanması, kuruluşun ve sermaye artırımının tescilinden itibaren ancak 27 ay sonra mümkün olabilmektedir. Oysa nama yazılı payların senede bağlanmasında, pay bedelinin tamamının ödenmesi koşulu aranmadığından, nama yazılı pay senetlerinin şirketin kuruluşunun yahut sermaye artırımının tescilinin hemen akabinde çıkarılması mümkündür.

Citation/Atf: ÇİLENGİROĞLU, Ö. (2024). GEÇİCİ İLMÜHABERLERİN HUKUKİ DURUMU. İZMİR SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER DAYANIŞMA DERGİSİ. 7(1): 93-94

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Özgür Çilengiroğlu
E-mail: ocilengiroglu@boyutdenetim.com.tr

Bu çalışma, Creative Commons Atif 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

İşte bu nedenle sadece hamiline yazılı payların sahiplerini 27 ay boyunca senetsiz bırakmamak adına, hamiline yazılı pay senedi sahiplerinin şirket ortağı olduklarını ispat etmeleri amacıyla ilmühaber çıkarılıp bunlara verilmesine izin verilmiştir. Dolayısıyla nama yazılı pay senetleri için ilmühaber çıkarılması mümkün olmayıp, hamiline yazılı pay senetleri içinde kısıtlı süreyle ilmühaber çıkarılabilir. Bu durumda, 1 Temmuz 2012 tarihinden sonra nama yazılı paylar için çıkarılan ilmühaberler ile süresi geçen hamiline yazılı pay ilmühaberleri geçerli olmayacaktır.

Ancak, Eski TTK'da açıkça düzenlenmiş olduklarından, 1 Temmuz 2012 tarihinden önce çıkarılan nama yazılı ilmühaberlerin geçerli olduğunu kabul etmek gerekir.

-Vergi Mevzuatındaki İlmühaberle İlgili Düzenlemeler

Vergi mevzuatında ilmühaberle ilgili tek düzenleme 232 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde (23.03.2000 Tarih ve 23998 Sayılı Resmi Gazete) yer almaktadır. Söz konusu Tebliğde; geçici ilmühaberlerin anonim şirketler tarafından hisse senetlerinin yerini tutmak amacıyla çıkartılan menkul kıymetler olduğu, sahiplerine genel kurul toplantılarına katılmak, oy kullanmak, kar payı almak gibi pay sahipliği haklarını kazandıran ilmühaberlerin, ilgili anonim şirketçe hisse senetleri düzenlenip ortaklara teslim edildiği anda geçerliliğini kaybettiği, dolayısıyla ilmühaberlerin elden çıkarılmasından doğan kazançların vergilendirilmesinde, Gelir Vergisi Kanununun hisse senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançların vergilendirilmesine ilişkin hükümlerinin uygulanması gerektiği, ilmühaberlerin hisse senetleri ile değiştirilmesi dolayısıyla alınan hisse senetlerinin iktisap tarihi olarak ilmühaberlerin elde edildiği tarihin dikkate alınacağı açıklanmıştır.

Bu Tebliğ düzenlemesi olmasına rağmen Tebliğ eski TTK yürürlükte iken yayımlanmış ve o kanun hükümlerine göre düzenlenmiştir. Dolayısıyla yeni

TTK'da düzenleme değişikliği olduğu halde, işlemi eski tarihli ve önceki kanun hükümlerine uygun bir vergi Tebliği hükmü ile yorumlamak doğru olmayacaktır.

Yukarıda açıklandığı gibi, anonim şirket ortaklık payları, bastırılmış pay senetlerinin iktisap tarihinden itibaren iki yıldan fazla süreyle elde tutulduktan sonra elden çıkarılıyorsa, sağlanan kazanç, tutarı ne olursa olsun değer artış kazancı kapsamında gelir vergisine tabi bulunmamaktadır. Ancak, bu ortaklık paylarının pay senetleri yerine ilmühaberle devredilmesinde (ilmühaberin geçerli olmayacağı yönünde) farklı görüşler söz konusudur. Bu hususun göz önüne alınarak ilmühaber yerine hisse senedi bastırılması riski ortadan kaldıracaktır. Eğer olası bir incelemede ilmühaber kabul edilmezse elde edilen kazanç üzerinden vergi ödenmesi gerekeceği gibi, pay senedi olmadığı için tesliminin KDV'ye tabi olacağı gerekçesiyle cezalı tarhiyatla da karşılaşılabilir.

Sonuç olarak, anonim şirket hisse devirlerinde vergisel risk almak istenmiyor ve vergi avantajından yararlanmak isteniyorsa, pay devirlerinin pay senetleri ile yapılması daha uygundur. Anonim şirket ortaklarına ve yöneticilerine, pay senedi çıkarma imkanı varken, bunun yerine geçici ilmühaber bastırmamaları, mevcut geçici ilmühaberlerin de en kısa sürede basılı hisse senedine dönüştürülmesini tavsiye ediyoruz.